

6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затв. наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. №92 із змінами та доповненнями, внесеними наказами Міністерства фінансів України від 30.11.2000 р. №304, від 25.11.2002 р. №989 // Бухгалтерський облік

і аудит. – 2002. – №12. – С. 33-36.

7. Калабухин Ю.Е. Применение концепции жизненного цикла для оценки инвестиционных проектов на железнодорожном транспорте // Санкт-Петербург: Петербург. гос. ун-т путей сообщения. 2014. – С. 206–214.

*Рецензент д.е.н., професор УкрДАЗТ Кірдіна О.Г.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Єлагін Ю.В.*

УДК 65.012.45:656.2

ІНФОРМАЦІЯ ЯК ЯДРО ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

*Шраменко О. В., к.е.н., доцент,
Яковлева К. Ю. бакалавр (УкрДАЗТ)*

В статті проведено обґрунтування провідної ролі інформації як елемента виробничого потенціалу. В умовах високого динамізму зовнішнього середовища, управління використанням виробничого потенціалу будь-якого підприємства має ґрунтуватися на об'єктивній інформації про стан об'єкта управління. В статті наведено приклади ефективності впровадження інформаційних систем. Враховуючи значні фондомісткість та трудомісткість залізничного транспорту, а також обмеженість його фінансових коштів, недостатність або недостовірність інформації можуть призвести до значних втрат і ще більше погіршити фінансове становище залізничного транспорту. Для забезпечення високої ефективності використання основних засобів залізничного транспорту, а також для покращення умов і підвищення продуктивності праці персоналу на залізничному транспорті необхідно створити єдину автоматизовану централізовану інформаційну систему Укрзалізниці.

Ключові слова: виробничий потенціал, залізничний транспорт, інформація.

ИНФОРМАЦИЯ КАК ЯДРО ПРОИЗВОДСТВЕННОГО ПОТЕНЦИАЛА ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА

*Шраменко Е. В., к.э.н., доцент,
Яковлева Е. Ю., бакалавр (УкрГАЗТ)*

В статье проведено обоснование ведущей роли информации как элемента производственного потенциала. В условиях высокого динамизма внешней среды, управления использованием производственного потенциала любого предприятия должно основываться на объективной информации о состоянии объекта управления. В статье приведены примеры эффективности внедрения информационных систем. Учитывая значительные фондомоемкость и трудоемкость железнодорожного транспорта, а также ограниченность его финансовых средств, недостаточность или недостоверность информации могут привести к значительным потерям и еще больше ухудшить финансовое положение железнодорожного транспорта. Для обеспечения высокой эффективности использования основных средств железнодорожного транспорта, а также для улучшения условий и повышения производительности труда персонала на железнодорожном транспорте предлагается создать единую автоматизированную централизованную информационную систему Укрзалізниці.

Ключевые слова: производственный потенциал, железнодорожный транспорт, информация.

INFORMATION AS THE CORE OF THE PRODUCTIVE POTENTIAL OF THE RAILWAY TRANSPORT

*Shramenko E. V., Candidate of Economic Sciences, associate professor,
Yakovleva E.J., bachelor (UkrSA of RT)*

The foundation of the leading role of information as an element of productive potential of railway transport has been conducted in the article. In conditions of high dynamism of the environment, management of the production potential of

any company should be based on objective information concerning the state of the control object. The article gives examples of the effectiveness of information systems implementation. The lack or unreliable of information can lead to significant losses and worsen financial situation of railway transport, taking into account significant capital intensity and labor input rail transport and limited financial resources as well. A uniform automated centralized information system of Ukrzaliznytsi is proposed to be created to ensure high efficiency of the fixed assets of rail transport and to improve conditions and staff productivity on rail transport as well.

Keywords: productive potential, railway transport, information.

Постановка проблеми. Виробничий потенціал являє собою наявні та приховані можливості підприємства щодо залучення та використання факторів виробництва для випуску максимально можливого обсягу продукції (послуг). До його складу входять: потенціал землі та природно-кліматичні умови; потенціал основних фондів; потенціал оборотних фондів; потенціал нематеріальних активів; потенціал технологічного персоналу.[2] Виробничий потенціал підприємств країни має велике значення для її економіки. Ефективність використання виробничого потенціалу залізничного транспорту значною мірою впливає на стан економічного і соціального розвитку держави в цілому та на її місце на світовій зовнішньоекономічній та політичній аренах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, виділення невирішених частин загальної проблеми. Питаннями ефективного управління нагромадженням, споживанням і відтворенням виробничого потенціалу займаються багато вчених-економістів. Виробничий потенціал розглядається як в рамках потенціалу в загалі, так і в якості окремої економічної категорії. Так, Федонін О.С., Рєпіна І.М., Олексюк О.І. [2] визначають основний набір складових потенціалу та розглядають питання по-елементної оцінки виробничого потенціалу підприємства. Бачевський Б.Є., Заблодська І.В., Решетняк О.О.[1], Касьянова Н.В., Морева В.В., Солоха Д.В. [4] дають визначення сутності виробничого потенціалу та розкривають особливості його формування. Кантором В.Є.[3] запропоновано систему показників до оцінки рівня виробничого потенціалу, сформульовані методологічні підходи щодо управління виробничим потенціалом та раціонального відтворення окремих його компонентів. Ревуцький Л.[8] пропонує методіку оцінки ефективності модернізації підприємства, що базується на уявленні про виробничий потенціал.

Аналіз наявних наукових підходів до визначення сутності поняття “виробничий потенціал” виявив єдність думок відносно його трьохелементної структури: основні фонди, оборотні засоби та трудові ресурси. Сьогодні вчені оцінюють виробничий потенціал підприємств спираючись переважно на визначення стану саме цих складових. Такий підхід себе виправдовує в умовах стабільного, формалізованого і

прогнозованого зовнішнього середовища. В цьому випадку величина елементів виробничого потенціалу дає можливість визначити ефективне розміщення і використання ресурсів.

Основною ж ознакою сучасних умов функціонування вітчизняних підприємств є динамічність і нестабільність зовнішнього оточення, як глобального, так і конкурентного. Це змушує їх не тільки вести постійний пошук прихованих власних резервів, а й докладати значних зусиль до збереження придатності своєї ресурсної бази.

В зв'язку з цим виникає необхідність розгляду ефективності використання виробничого потенціалу в умовах високо динамічного зовнішнього середовища.

В таких умовах, управління використанням виробничого потенціалу будь-якого підприємства має ґрунтуватися на об'єктивній інформації про стан об'єкта управління.

Метою статті є обґрунтування провідної ролі інформації як елемента виробничого потенціалу підприємств залізничної галузі.

Виклад основного матеріалу. Інформатизація суспільства – процес неминучий, при якому різко зростає роль і значення інформації. Сьогодні діяльність всіх фірм, організацій, окремих людей все більшою мірою залежить від їх інформованості та здатності ефективно використовувати наявну інформацію. Перш ніж зробити якісь дії, необхідно провести велику роботу зі збору і переробки інформації, її осмислення та аналізу. Відшукування раціональних рішень у будь-якій сфері вимагає обробки великих обсягів інформації, що неможливо без залучення спеціальних технічних засобів.

Основними якісними параметрами інформації є її корисність, достовірність, об'єктивність, достатність та своєчасність. Інформація має ряд специфічних властивостей, вона не витрачається в процесі використання, розширення її споживання практично не має обмежень. Причому вона грає не допоміжну роль, а виконує сполучну функцію щодо інших елементів виробничого потенціалу, об'єднуючи їх в єдине ціле. Інформація регулює процес виробництва; сприяє підвищенню продуктивності живої праці і знарядь праці, ефективності використання предметів праці та енергетичних

ресурсів; дозволяє підняти рівень і ефективність технологій. Разом з тим, з прискоренням науково-технічного прогресу все зростаючу роль у виробництві грають такі форми інформації, як результати наукових розробок у галузі організації виробництва, праці та управління, дані з вивчення ринків збуту, математичне забезпечення автоматизованих систем, програм управління для машин і устаткування і т.п.

Декілька років тому одна консалтингова компанія проаналізувала результати впровадження інформаційних систем. В ході дослідження більше двохсот компаній, які закінчили свої впровадження, були виявлені наступні результати: зниження рівня запасів – в середньому на 17%; поліпшення обслуговування – в середньому на 16%; підвищення продуктивності – в середньому на 10%; зниження собівартості матеріальних ресурсів, що закуповуються – в середньому на 7%. [6]

За результатами іншого опитування

більше ніж 100 американських компаній були отримані наступні результати - більшість фахівців в області управління проектами та представників компаній різних галузей США зійшлися в думці, що приріст ефективності становить при використанні інформаційних систем управління підприємством близько 21% по відношенню до показників компаній, що не використовують подібну систему для ведення діяльності [9].

Враховуючи, що залізнична галузь характеризується насамперед значною фондомісткістю та трудомісткістю, в рамках статті зробимо акцент саме на цих елементах виробничого потенціалу.

Залізничний транспорт є міцним підприємством, яке має насичену матеріально-технічну базу. На сьогоднішній день залізниця – це єдине підприємство з державною формою власності, балансова вартість основних фондів якого складає 3024951890 тис. грн (табл.1)

Таблиця 1

Вартість основних засобів залізничного транспорту України на кінець 2012 року, тис.грн

Первісна вартість основних фондів залізничного транспорту, всього	В т.ч. по залізницях					
	Південно-Західна	Придніпровська	Південна	Львівська	Одеська	Донецька
3024951890	1428597655	311480905	20475504	960869431	112122625	191405770

Таким чином, залізничний транспорт має значний потенціал основних фондів, який вимагає відповідного інформаційного оснащення та обслуговування.

Крім того, він характеризується значною капіталомісткістю. Загальна сума капітальних інвестицій залізниць України у 2012 році склала 11692,8 млн. грн.(табл.2)

Таблиця 2

Освоєння капітальних інвестицій залізницями України у 2012 році, млн грн

Перелік капітальних інвестицій	Залізниця					
	Південно-Західна	Придніпровська	Південна	Львівська	Одеська	Донецька
1 Капітальне будівництво	1418,7	96,1	1857,3	117,3	76,9	1042,6
2 Оновлення рухомого складу, зокрема	270,6	349,2	3009,2	146,9	62,4	383,6
3 Придбання інших необоротних матеріальних активів	32,3	43,6	41,2	26,2	41,2	50,8
4 Придбання нематеріальних активів	17,6	12,6	6,2	5,8	10,1	4,7
5 Модернізація, модифікація основних засобів	859,2	516,9	346,0	228	965,9	
Всього капітальних вкладень	2598,2	1018,4	4913,9	524,2	1156,5	1481,6

Наприклад, до основних проектів розвитку залізничного транспорту

впровадження швидкісного руху пасажирських поїздів та придбання швидкісних поїздів з

примусовим нахилом кузову, будівництво та ремонт вокзальних комплексів. Створення сучасних високошвидкісних поїздів вимагає науково-дослідних і досвідно-конструкторських розробок, що за розміром витрат відповідають витратам на створення аерокосмічних апаратів. [5].

Залізниця є складним підприємством, яке не може функціонувати без досвідчених, добре підготовлених спеціалістів. На залізничному транспорті України на кінець 2012 року облікова

кількість працівників склала 334759 осіб [7]. Більше 40% працюючих - це спеціалісти з вищою освітою. Підготовка висококваліфікованого професійного складу вимагає значних коштів. У 2012 році пройшли підвищення кваліфікації 34498 осіб за такими формами: виробничо-технічні курси, курси цільового призначення, професійні курси, школи передових методів і прийомів праці (табл.3).

Таблиця 3

Характеристика персоналу Укрзалізниці, осіб

Забезпеченість персоналом	Залізниця					
	Південно-Західна	Придніпровська	Південна	Львівська	Одеська	Донецька
Облікова кількість працівників, в т.ч.	62 762	59429	46955	54350	49 538	61725
з вищою освітою	23482	22650	20784	21472	20512	25202
Пройшли підвищення кваліфікації	1528	8275	10560	2354	1357	10424

В умовах фінансової обмеженості залізничного транспорту недостатність або недостовірність інформації стосовно напрямків капітальних інвестицій, розвитку персоналу можуть призвести до значних втрат і ще більше погіршити фінансове становище залізничного транспорту.

Таким чином, в сучасних умовах основним елементом виробничого потенціалу має бути інформація, яка являє собою специфічну форму існування наукових знань. Інформація має вартість. У рамках виробничого потенціалу, крім власне інформаційних ресурсів і знань персоналу, інформація включає різноманітні компоненти, що представляють зміст заходів у галузі вдосконалення організації виробництва праці та управління. Для забезпечення високої ефективності використання основних засобів залізничного транспорту, зокрема наявного тягового рухомого складу, його високої працездатності при мінімально можливому рівні витрат, а також для покращення умов і підвищення продуктивності праці персоналу на залізничному транспорті необхідно створити єдину автоматизовану централізовану інформаційну систему Укрзалізниці.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бачевський Б. Є. Потенціал і розвиток підприємства: навч. посіб. [Текст]/ Б.Є. Бачевський, І. В. Заблудська, О. О. Решетняк. – К.: Центр навч. л-ри, 2009. – 400 с.
2. Федонін О. С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: Навч.-метод. посібник для

самост. вивч. дисц. [Текст]/ О.С.Федонін, І. М. Репіна, О. І. Олексюк — К.: КНЕУ, 2005. — 261 с.

3. Кантор В.Е. Производственный потенциал предприятия: формирование и управление: Автореф. дис. на соиск. учен. степ. д.э.н. — СПб, 2002. - 40 с.

4. Касьянова Н.В. Потенціал підприємства: формування та використання: навч.посібник [Текст]/ Н.В.Касьянова, В.В.Морева, Д.В.Солоха. – 2-ге вид.перероб. та доп.- К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 248с.

5. Киселев І.П. Высокоскоростной железнодорожный транспорт: современные вызовы и перспективы развития [Текст]/ И.П.Киселев //Железнодорожный транспорт. – 2013. – №5. – С.70-74.

6. Некрасова Е. Информационная система предприятия: эффекты или эффективность? [Электронный ресурс] / Е. Некрасова – 2004. – Режим доступу: <http://www.management.com.ua/ims/ims064.html>

7. Офіційний сайт Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: : <http://escrin.nssmc.gov.ua/>

8. Ревуцкий Л.Д. Производственный потенциал предприятия (решение некоторых прикладных задач) [Текст]/ Л.Д.Ревуцкий // Аудит и финансовый анализ. – 2006.– №5. – С.126-132.

9. Стутко Н. Эффективность использования информационной системы управления проектами [Электронный ресурс] / Н. Стутко – 2014. – Режим доступу: http://www.iteam.ru/publications/project/section_41/article_2709/

*Рецензент д.е.н., професор УкрДАЗТ Компанієць В.В.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Сухорукова Т.Г.*